

Сорока Ольга Вікторівна

доктор педагогічних наук, доцент
 професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
 Тернопільський національний педагогічний університет
 імені Володимира Гнатюка
 м.Тернопіль, Україна
 sorokaolga175@gmail.com
 ORCID iD 0000-0003-1483-8974

Калаур Світлана Миколаївна

доктор педагогічних наук, доцент
 доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
 Тернопільський національний педагогічний університет
 імені Володимира Гнатюка
 м.Тернопіль, Україна
 svitlanakalaur@gmail.com
 ORCID iD 0000-0001-8099-9392

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасне суспільство вимагає підвищення вимог до професіоналізму фахівців у будь-якій галузі, зокрема у соціокультурній сфері, визначає потребу в конкурентоспроможних менеджерах нового формату, які здатні забезпечити поступовий розвиток соціокультурної сфери. Характерними для них є нестандартне мислення, продукування творчих ідей, мобільність та можливість особистісно-професійної самореалізації.

Слід зазначити, що сьогодні соціокультурна сфера не може функціонувати й розвиватися як сфера виключно державних інтересів. Активне залучення позабюджетних джерел фінансування, співпраця з фінансовими, промисловими й торговими підприємствами, громадськими організаціями культурно-мистецького спрямування є необхідною умовою збереження культурно-історичної спадщини, відтворення творчого потенціалу й розвитку культурного життя країни.

Згідно із Законом України «Про культуру», перед державою першочерговими стоять завдання забезпечення реалізації і захисту конституційних прав громадян України у сфері культури – створення правових гарантій для вільного провадження культурної діяльності, свободи творчості, доступу до культурних цінностей, культурної спадщини та інформації про них; збереження і примноження національного культурного надбання [6].

Культура в сучасному суспільстві виступає не як результат соціально-економічного і політичного розвитку суспільства, а як необхідна умова, найважливіший фактор цього розвитку. Без опори на цей ресурс, без його збереження і розвитку неможливо забезпечити інші стратегічні цілі й завдання, серед яких значущими є поліпшення якості життя населення, формування сприятливого соціального клімату в суспільстві, інтеграція у світовий інформаційно-комунікативний простір. У цьому контексті, вважаємо за доцільне розгляд і самого поняття «соціокуль-

турна діяльність».

Так, у розумінні І. Кочубей, «соціокультурна діяльність є певною системою дій, що відображає цілі і функції державної політики в галузі культури і дозвілля, визначає шляхи, методи і засоби їх реалізації. Означена діяльність являє собою керований суспільством і його соціальними інститутами процес залучення людей до культури й активного включення самих людей у цей процес» [3, с. 17]. Сутність соціокультурної діяльності, на переконання вітчизняних науковців [5], полягає у спрямуванні на активне функціонування особистості в конкретному соціальному середовищі, на формування її соціально-культурного статусу, вибір і проведення адекватних форм її участі в соціокультурних процесах.

У нашому розумінні соціокультурна діяльність є комплексом інноваційних освітніх технологій, що забезпечують утвердження культурних цінностей у суспільстві серед різних вікових і соціальних верств населення і комфортне протікання процесів соціалізації.

Головна особливість менеджменту в сфері культури полягає в тому, що фінансування відбувається не на комерційній основі, а на основі залучення інтересів різних соціальних інститутів: спонсорів, інвесторів, благодійних організацій та інших донорів. О. Антонюк зазначає, що менеджмент культурно-мистецької сфери (від лат. management – управління) передбачає процес планування організації, мотивації, контролю та координації, спрямований на досягнення певної мети у соціокультурній діяльності за допомогою професійно підготовлених до цього фахівців [1].

У сучасних дослідженнях проблема підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності вирішується за допомогою різних підходів, а саме компетентнісного, технологічного, професіографічного, системного, діяльнісного тощо. Найбільш ефективним, на нашу думку, виступає системний підхід, впровадження якого дасть змогу забезпечити резуль-

тативний вплив керованої системи на об'єкт управління через формування і реалізацію цілей і завдань, сформувані взаємозв'язки між елементами системи, виділити нові якості системи, які забезпечують її конкурентоспроможність.

Перевагами системного підходу вчені вважають можливість:

- розкриття цілісності об'єкта, виявлення його складних зв'язків і взаємодій, пов'язаних системоутворювальним зв'язком [4];
- розгляду відносно самостійних компонентів не ізольовано, а у їх взаємозв'язку, у русі й розвитку;
- аналізу комплексних, складних об'єктів у динаміці їх виникнення й змін [7].

Підтримуємо Т. Трушнікову, яка розглядає системний підхід як інноваційну системну технологію навчання і виховання, впровадження в практику освіти якої дасть змогу суттєво підвищити результативність освіти, різко знизивши при цьому терміни навчання [8].

У контексті нашого дослідження цікавою є думка В. Беспалька [2], який серед структурних складових системи виокремлює цілі підготовки майбутнього фахівця; зміст навчання; дидактичні процеси як способи здійснення педагогічного процесу; студентів; викладачів; організаційні форми педагогічної діяльності.

яльності.

Ми переконані, що системний підхід вимагає реалізації принципу єдності теоретичного навчання й практичної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності. При цьому різні види практики (ознайомлююча, волонтерська, організаційно-відпочинкова, виробнича й професійно-орієнтована) є дієвим критерієм істинності наукових знань, положень, теорій соціокультурної діяльності.

Навчання майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності повинно будуватися на основі поєднання дисциплін загальної і професійної підготовки. Воно передбачає детальне вивчення культурології, мистецтвознавства, акторського тренінгу, арт-терапевтичних технологій, історії образотворчого та театрального мистецтва. Разом з тим, сучасний менеджер соціокультурної діяльності потребує ґрунтовних знань у галузі теорії і практики менеджменту соціокультурної діяльності, івент-менеджменту, PR-технологій, соціокультурного проектування, фандрайзингу, права тощо.

Отже, системний підхід дає можливість розглянути процес підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності як цілісність, що складається з взаємозалежних структурних компонентів і підпорядковується загальним законам організаційної будови та функціонування будь-якої системи.

Список використаної літератури

1. Антонюк О.В. Менеджмент культурно-мистецької сфери. *Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. 2011. № 2. С. 104–110.
2. Беспалько В.П. Основы теории педагогических систем. Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1977. 204 с.
3. Кочубей Н.В. Соціокультурна діяльність : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2015. 122 с.
4. Кушнер Ю.З. Методология и методы педагогического исследования: учебно-методическое пособие. Могилев: МГУ им. А.А.Кулешова, 2001. 66 с.
5. Мартинишин Я.М., Костюченко О.В. Проектний менеджмент як стратегічний інструмент розвитку соціокультурної сфери. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Культурологія. 2018. № 4. С. 84–89.
6. Про культуру: Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI // Урядовий кур'єр. 2011. № 14. 26 січня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>
7. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навчальний посібник. К. : Вища школа, 2004. 335 с.
8. Трушнікова Т.Г. Системный подход в педагогике как инновационная основа формирования образовательного пространства. *Человек и образование*. 2006. № 7. URL : http://obrazovanie21.narod.ru/Files/2006_7_71_72.pdf

Степаненко Вікторія Іванівна

кандидат педагогічних наук,
докторант кафедри соціальної педагогіки,
доцент кафедри соціальної роботи

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» м. Старобільськ, Україна

viktoriyalnu@gmail.com

orcid.org/0000-0002-5793-3069

РІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛАКТИКИ ПОВЕДІНКОВИХ ДЕВІАЦІЙ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Профілактика поведінкових девіацій обдарованих учнів здійснюється на державному, регіонально-

му і локальному рівнях. Заклад загальної середньої освіти як провідний соціальний інститут, який має